WIKIPEDIA

Aerde

De **Aerde** is een planete in uus zunnestelsel. Vanof de zunne gerekend, is 't de dorde planete. We noemn ze ok we de 'blaeuwe planete' omda ze voe biena driekart bedekt is mee waeter. Op de aerde vind je plekk'n die helegans mee woater bedekt zyn, de **zeeën** of **oceoan'n**, en plekkn die boovn de zeespegel uutsteekn, de **continentn**. Rond d'n Aerde draoit d'n Maen

Aarde

Informatie

Symboôl	⊕
Type	Planete Aerdse planete
Antal Maenen	1
Diameter	12 756 km
Massa	$5{,}9742\times10^{24}$ kg
Valversnelling	9,780 tot 9,832
Ontsnappingssnelheid	11,2
Rotatietied	23 uur, 56 minuten en 04 seconden
Saemenstelling kern	Nikkelijzer
Aofplatting	0,0033528
Periode (p)	1,0000175 jaar
Afstand tot	de zon
Afstand	$149{,}6\times10^{6}$ km (~ 1 AE)
Temperatuur	Gem. 287
Saemenstelling	78,09% N_2, 20,94% O_2, 0,93% Ar, 0,04% CO_2, 1% waterdamp en sporengassen

In'oud

Continent'n

- Europa
- Azië
- Afrika
- Oceanië
- Noord-Amerika
- Zuud-Amerika
- Antarctica of de Zuudpole

Oceoan'n

- Atlantische Oceaon
- Indische Oceaon
- Stillen Oceaon

Statistiekn

Fysieke karakteristiekn

- De Aerde is vogges wetenschappers 4,54 miljard joar oud. Dit wor echter betwist deu creationisten, die stelle dat de aerde nie ouwer kan weze dan 10.000 toe 15.000 jaer[1][2][3][4]
- De Aerde heit een omtrek va 40 074,02 kilometers an den evenoar. Over de meridioan (of de pooln) gemeetn is 't 40 007,68 km, wa dus wil zegn da de eirde breder is of da ze oog is. De gemiddelde strale is 6 378,1 meters. Da verschil komt deur et roteern en de middelpuntzoekende kracht ten gevolge doavan.
- De ofplattieng ten gevolge van die verschiln in strale bedroagt 0,0033529.
- De gemiddelde valversnellieng (of *g*) is 9,80665 m/s².
- De oppervlakte bedroagt 510 065 600 km². Doavan is 70,8% of 361 126 400 km² bedekt deur woater, en 29,2% of 148 939 100 km² bedekt deur land.
- Et volume van de Aerde is 1,0832073 . 10^{12} km³.
- Ze weegt 5,9736 . 10^{24} kilogram.
- De obliquiteit (of de axiale variatie, of oevele da de eirdas verschilt met et vlak van de omlôop) is 23,439281°.
- Et albedo is 0,367. 't Is e moate vo oe goed da e lichoam licht ofketst. Et albedo-effect et een invloed in et tot stand komn en ofbreekn van ystydn.
- An de ippervlakte van d'eirde zyn de temperateurn:
  - Minimum -88,3° C
  - Maximum 57,7° C
  - Gemiddeld 14° C

Orbitale karakteristiekn

- De Aerde droait in een ellips round de zunne in 365,256366 doagn (of 1,000157 joar).
- Ze droait round neur asse in om en by de 23 eurn, 56 minuutn en 04,09054 secondn, gemeetn in siderische tyd. E siderische dag wordt bepoald deur de tyd tusschen 2 opêenvolgende momenten woaby da de zunne ip dezelfde plekke an den eeml stoat. Deur et roteern van de eirde round de zunne en et klêene verschil in inclinatie per dag is e siderische dag korter of e zunnedag (24u).
- De inclinatie, of et verschil tusschen et omlôopvlak van de eirde en de evenoare van de zunne, is 7,25°. Vo andere planeetn wordt sommetekis de Eirde lik referentie gebruukt.
- Omlôopofstandn:
  - Et apohelion, of de ofstand woa da de eirde et verst van de zunne stoat is 152 097 701 km.
  - Et perihelium, woa d'eirde ip ze dichtst by de zunne stoat beviendt em ip 147 098 074 km.
  - Agezien da de omloop round de zunne een ellipsvorm eit, woaby de zunne in 1 van de 2 brandpuntn stoat, kryg je verschillige woardn vo apo- en perihelium dan vo grôtste en klêenste stroal respectievelik.
    - De klêenste stroal is 149 576 999,826 km lank, of 0,9998604869 astronomische êenheedn.
    - De grôtste stroal is 149 597 887,5 km lank, of 1,0000001124 astronomische êenheedn.
  - De lengte van de omlôop is 924 375 700 km.
- De eccentriciteit, of oevele da de boane verschilt van e perfectn cirkel, is 0,016710219.
- De gemiddelde snelheid round de zunne is 29,783 km/s, of 107,218 km/h.

Atmosfeer

De druk is gemiddeld 101,3 kPa ip zêeniveau.

Ze bestoat uut 78,08% N_2; 20,95% O_2; 0,93% Ar, 0,038% CO_2, en sporen van andere goazn lik woaterdamp en de andere eedlgasn.

Externe verwieziengen

- De Aerde, uus zunnestelsel en den êlen kosmos zien nie gemakkelik uut te leggen in 'n stikkie tekst. Mee computers goat da wel 'n hêel stik gemakkelikker. Voer iemand die zêre 'n overzicht wil krieg'n, bestoan d'r hêel wa interessante computerprogramma's as Celestia (http://www.shatters.net/celestia/) (Mac, Linux, Windows)
- Google Earth (http://earth.google.com/)

Zunnestelsel

Zunne

Planeten

Mercurius | Venus | Aerde | Mars | Jupiter | Saturnus | Uranus | Neptunus

Dwergplaneten

Pluto | Ceres | Haumea | Makemake | Eris

Referenties

1. Dalrymple, G.B. (1991). The Age of the Earth. California: Stanford University Press. ISBN 0-8047-1569-6.
2. Newman, William L. (July 9, 2007). Age of the Earth. Publications Services, USGS. dd 20 September 2007.
3. Dalrymple, G. Brent (2001). "The age of the Earth in the twentieth century: a problem (mostly) solved". Geological Society, London, Special Publications 190: 205-221. dd 20 September 2007.
4. Stassen, Chris (September 10, 2005). The Age of the Earth. The TalkOrigins Archive. dd 20 September 2007.